ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

У ДСТУ 8302:2015 є посилання на такі нормативні документи:
ДСТУ 2732:2004 Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять
ДСТУ 3017:2015 Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення
понять
ДСТУ 3582:2013 Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень в українській мові. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ)

ДСТУ 6095:2009 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Правила скорочення заголовків і слів у заголовках публікацій (ГОСТ 7.88-2003, MOD)

ДСТУ 7093:2009 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами (ГОСТ 7.11-2004, MOD; ISO 832:1994, MOD)

ДСТУ 7157:2010 Інформація та документація. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості

ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1-2003, IDT)

ДСТУ ГОСТ 7.80:2007 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.80-2000, IDT)

Наказ МОН України № 40 рекомендує:

«Бібліографічний опис списку використаних джерел у дисертації може оформлятися здобувачем наукового ступеня за його вибором з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» або одним зі стилів, віднесених до рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій, наведеного у додатку 3 до цих Вимог…»

«Бібліографічний опис використаного джерела може обмежуватися обов'язковою інформацією, необхідною для однозначної ідентифікації цього джерела…»

Загальні правила та основні вимоги до укладання бібліографічного опису за ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»:

- опис здійснюється мовою оригіналу;
- вказівки тому, частини, випуску, номеру, а також на рік видання подаються арабськими цифрами;
- назва місця видання подається повністю;

- опис документу здійснюється за титульною сторінкою. Відсутні відомості позичають з інших місць документу: обкладинки, зворотного боку титульної сторінки, передмови, змісту, вихідних даних тощо;
- подання інформації не з титульної сторінки дозволено без квадратних дужок;
- опис дозволено укладати в скороченій формі, обмежуючись необхідною для ідентифікації інформацією;
- заголовок – від одного до трьох авторів – та/або назва є обов'язковими елементами;
- перелічення чотирьох та більше авторів у заголовку (перед назвою) – за необхідності;
- повторення відомостей про автора/ів за навскісною рискою не обов'язково;
- дозволено подати за навскісною рискою одного автора та словосполучення [та ін.];
- подання позначення матеріалу не обов'язково;
- подання назви видавництва або прізвища видавника не обов'язково;
- подання відомостей про серію та Міжнародний стандартний номер не обов'язково;
- дозволено в аналітичному описі розділовий знак «дві навскісні» замінювати крапкою, а назву документу виділяти шрифтом. Назву дозволено скорочувати.
- дозволено словосполучення «Режим доступу» або еквівалент іншою мовою замінити «URL»;
- рекомендується застосовувати DOI замість електронної адреси.

Побудова списків літератури

Список використаних джерел наводиться з нового аркуша, який являє собою перелік посилань на літературні та електронні джерела, враховуючи (якщо є) публікації студента.

Варіантів списків літератури багато, але найбільш поширені:
а) алфавітна побудова;
б) побудова в порядку першого згадування в тексті.
Порядок побудови переліку визначається самим автором, а в списках літератури до статей в журналах – редакцією журналу.

Алфавітна побудова

Бібліографічні записи групують у порядку алфавіту:
1. Мови записів, якщо записи складені на одній мові.
2. Зведеного кириличного, якщо записи на двох і більш мовах з кириличною графікою.
3. Бібліографічні записи на мовах з різною графікою групуються в два алфавітних ряди: спочатку з кириличною графікою, потім мовою з латинською графікою.

У кожнім алфавітнім ряду бібліографічні записи розміщують в алфавіті перших елементів (чи то прізвищ авторів, чи то заголовків).

Офіційні матеріали випереджають всі інші записи списку.
Порядок включення офіційних матеріалів такий:

- Закони України;
- Постанови Верховної Ради України;
- Укази і розпорядження Президента України;
- Постанови Кабінету Міністрів України;
- Нормативно-правові акти міністерств і відомств України.

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел до наукової роботи

КНИГА	
СХЕМА	**ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ**
один автор Прізвище Ініціали. Назва роботи: маленька літера також для підзаголовка : призначення видання. Місто. Видавництво, рік. Кількість сторінок.	Коннов О. Ф. Історична динаміка художнього стилю : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 187 с.
два автори Прізвище Ініціали. **1**, Прізвище ініціали. **2**. Назва роботи: маленька літера також для підзаголовка : призначення видання. Місто. Видавництво, рік. Кількість сторінок.	Черній А. М., Тімошенко З. І. Філософія: Твої кроки до мудрості : конспект-практикум. Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2001. 201 с.
три автори Прізвище Ініціали. **1**, Прізвище Ініціали. **2**, Прізвище Ініціали **3**. Назва роботи: маленька літера також для підзаголовка :	Chebanov V. A., Desenko S. M., Gurley T. W. Azaheterocycles Based on α,β-Unsaturated Carbonyls : monograph. Berlin ; Heidelberg : Springer-Verlag, 2008. 212 p.

призначення видання. Місто. Видавництво, рік. Кількість сторінок.	
чотири автори Прізвище Ініціали. **1**, Прізвище Ініціали. **2**, Прізвище Ініціали. **3**, Прізвище Ініціали. **4**. Назва роботи: маленька літера також для підзаголовка : призначення видання.* Місто. Видавництво, рік. Кількість сторінок. *або* Назва роботи : призначення видання / Ініціали. Прізвище 1, 2, 3, 4. Місто. Видавництво, рік. Кількість сторінок. *або* Назва роботи : призначення видання / Ініціали. Прізвище 1 [та ін.]*. Місто. Видавництво, рік. Кількість сторінок.	Гриньова М. В., Оніпко В. В., Купріян К. В., Ходунай В. В. Світ рослин у творчості І. П. Котляревського : наук.-попул. нариси. Полтава : ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2017. 112 с. *або* Світ рослин у творчості І. П. Котляревського : наук.-попул. нариси / М. В. Гриньова, В. В. Оніпко, К. В. Купріян, В. В. Ходунай. Полтава : ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2017. 112 с. *або* Світ рослин у творчості І. П. Котляревського : наук.-попул. нариси / М. В. Гриньова [та ін.]*. Полтава : ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2017. 112 с. *(у *квадратних дужках подаються відомості, які не знайдено в джерелі (ні на титульній сторінці, ні на зворотньому боці титульної сторінки, ні в інших місцях книги або самостійно сформульовані*) **Обрати один з варіантів та застосовувати тільки його при оформленні списку літератури.**
Опис книги, що перекладена з іноземної мови	Еко У. Як написати дипломну роботу : Гуманітарні науки / пер. за ред. О. Глотова. Тернопіль : Мандрівець, 2007. 224 с.
Опис книги без зазначення автора (організація як автор або колективний автор)	Україна в цифрах. 2007 : стат. зб. / Держ. ком. статистики України. Київ : Консультант, 2008. 350 с.
Опис книги за редакцією Назва роботи / за ред. Ініціали. Прізвище редактора(ів). Місто. Видавництво, рік. Кількість сторінок.	Український дипломатичний словник / за ред. М. З. Мальського, Ю. М. Мороза. Київ : Знання, 2011. 511 с.

Книга з вказівкою про перевидання	Helfer M. E., Kempe R. S., Krugman R. D. The battered child.* 5th ed. Chicago, IL : University of Chicago Press, 1997. 700 p. Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко.* 2-ге вид., доп. Київ : Генеза, 2004. 736 с. ***після назви/або призначення видання / або відомостей про відповідальність наводять відомості про перевидання*
Опис окремого тому багатотомного видання	Багалій Д. І. Вибрані праці : у 6 т. Т. 1. Автобіографія. Ювілейні матеріали. Бібліографія. Харків : ХГІ «НУА» ; Золоті сторінки, 1999. 600 с. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології : вибр. твори. Т. 1. Київ : Радян. шк., 1983. 480 с. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч. 1 / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова, О. М. Гаркуша ; Нац. техн. ун-т України «Київ. політехн. ін-т». Київ : НТУУ «КПІ», 2006. 125 с.
Збірник наукових праць, документів	
Назва видання : форма видання / відомості про відповідальність Прізвище Ініціали. **1**, Прізвище Ініціали. **2**. Місто : Видавництво, рік. Кількість сторінок.	Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності : зб. наук. пр. / відп. ред. М. М. Бровко, О. Г. Шутов. Київ : КДЛУ, 2000. 272 с.
Дисертація	
Прізвище Ініціали. Назва : на здобуття наук. ступеня : № спеціальності / Назва організації, на базі якої здійснювалась робота. Місто, рік. Кількість сторінок.	Козименко Л. М. Міфологічні елементи в трансформації новоєвропейської моделі суб’єкта в сучасній культурі : дис. ... канд. філос. наук : 09.00.04 / Харків. техн. ун-т радіоелектроніки. Харків, 2000. 179 с.
Автореферат дисертації	
Прізвище Ініціали. Назва : автореф. дис. … на	

здобуття наук. ступеня : № спеціальності / Назва організації, на базі якої здійснювалась робота. Місто, рік. Кількість сторінок.	Баранець В. О. Задачі механіки суспензій частинок, що агрегують : автореф. дис ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.05 / Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Харків, 2021. 26 с. : іл.

Аналітичний опис (окрема робота зі збірки, окрема стаття з журналу або газети, окрема глава чи розділ твору тощо)

З газети	
Прізвище Ініціали. *Назва газети*. Рік видання. Число місяць.	Новикова К. Щоденні справи університетської бібліотеки. *Харківський університет.* 2015. 7 квіт.
З видання, що продовжується	
Прізвище Ініціали. **1**, Прізвище Ініціали. **2**, Прізвище Ініціали. **3**. Назва статті. *Назва видання, що продовжується*. Рік видання. Т., №, вип. Сторінковий інтервал.	Боброва М. І., Федоренко В. В., Глибицька С. Б. Яков Якович Белен де Баллю (1753–1815) – професор Харківського університету, перший бібліотекар університетської бібліотеки. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер. «Історія України. Українознавство: історичні та філософські науки».* 2024. Вип. 38. С. 168–174.
З часопису	
1-4 автори Прізвище Ініціали. **1**, Прізвище Ініціали. **2**, Прізвище Ініціали. **3**, Прізвище Ініціали. **4**. Назва статті. *Назва часопису*. Рік видання. Т., №, вип. Сторінковий інтервал. *або* Назва статті / Прізвище Ініціали. **1**, Прізвище Ініціали. **2**, Прізвище Ініціали. **3**, Прізвище Ініціали. **4**. *Назва видання з часопису*. Рік видання. Т., №, вип. Сторінковий інтервал.	Savchenko T. I., Silin O. V., Kovalenko S. M., Musatov V. I. Alkylation of 3-Phenyl-1H-pyrazolo[4,3-*c*]quinoline. Theoretical Analysis of Regioselectivity. *Synthetic Communications*. 2007. Vol. 37, No. 8. P. 1321–1330. *або* Alkylation of 3-Phenyl-1H-pyrazolo[4,3-*c*]quinoline. Theoretical Analysis of Regioselectivity / T. I. Savchenko, O. V. Silin, S. M. Kovalenko, V. I. Musatov. *Synthetic Communications*. 2007. Vol. 37, No. 8. P. 1321–1330.
	Обрати один з варіантів та застосовувати тільки його при оформленні списку літератури.

5 та більше авторів	Determination of cadmium in river water by electrothermal atomic absorption spectrometry after internal standardization-assisted rapid coprecipitation with lanthanum phosphate / S. Kagaya, Y. Hosomori, H. Arai [et al.] *Analytical Sciences.* 2003. Vol. 19, No. 7. P. 1061–1064.
З матеріалів конференцій, тез або доповідей	
Тези	Yurchenko O. I. β-Diketonates of metals as possible standard mixture models for atomic-spectrum and physicochemical methods of analysis. *Analytical chemistry and chemical analysis* : Intern. conf., 12–18 Sept. 2005 : abstr. Kyiv, 2005. P. 405.
Доповідь	Журавльова І., Сієсс-Кшишковський С. Про польську колекцію з фондів Центральної наукової бібліотеки Каразінського університету. *Пам'ятки писемності та культури: вивчення, збереження, популяризація* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, Одеса, 13–14 груд. 2023 р. / Одес. нац. наук. б-ка ; упоряд. Г. М. Шпак ; відп. ред. Л. В. Арюпіна; пер. з англ. Н. М. Диба ; ред. Н. Г. Майданюк, І. С. Шелестович. Одеса, 2024. С. 48–54. The sorption of long-living radionuclides ^{90}Sr and ^{137}Cs by natural polysaccharides / A. P. Krasnopyorova, G. D. Yuhno, O. Y. Sytnik, N. V. Efimova. *Theoretical and experimental studies of interfacial phenomena and technological applications* : proceedings of X Ukraine-Polish symposium, 26–30 Sept., Lviv – Uzlissia / scientific ed. prof. Yu. I. Tarasevich. Lviv, 2006. Part 1. P. 177–181.
Електронні ресурси	
Книга Прізвище Ініціали. **1**, Прізвище Ініціали. **2**. Назва публікації. URL: / DOI: (дата звернення:)	Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Загальне документознавство. URL: https://textbook.com.ua/dokumentoznavstvo/1473445811 (дата звернення: 19.06.2025).
Стаття з книги Прізвище Ініціали. **1**, Прізвище Ініціали. **2**. Назва публікації. *Назва веб-*	Brunell L., Burkett E. Feminism: sociology. *Encyclopedia Britannica*. 24 Jan. 2024. URL: https://www.britannica.com/topic/feminism (last accessed: 02.02.2024).

ресурсу. Дата оновлення ресурсу. URL: / DOI: (дата звернення:)	
Стаття з газети	Лискова К. А. 150 сучасних книг за програмою «Незламні бібліотеки» («Unbreakable libraries»). *Каразінський університет* : газета. 2024. 15 берез. (вип. 5). С. 8. URL: https://karazin.ua/storage/static-content/source/documents/hazeta/%D0%B3%D0%B0%D0%B7%D0%B5%D1%82%D0%B0_15-03-2024.pdf (дата звернення: 19.06.2025).
Стаття зі збірника	Іващенко В. Л. Когнітивне термінознавство: перспективи розвитку. *Термінологічний вісник*. 2011. Вип. 1. С. 47–54. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/terv_2011_1_7 (дата звернення: 19.06.2025).
Стаття з часопису	Мар'їна О. Контент-стратегія бібліотек у цифровому середовищі. *Бібліотечний вісник*. 2016. № 4. С. 8–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_4_4 (дата звернення 13.09.2025). Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. *Наука та інновації*. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006 (дата звернення: 01.03.2023).
Стаття з веб-сайту Прізвище Ініціали. Назва публікації. *Назва веб-ресурсу.* Дата оновлення ресурсу. URL:/ DOI: (дата звернення:)	Глибицька С. Б. Всесвіт – і гідність людини = Universe and human dignity. *Brave Action Ukraine*. 20.06.2024. URL: https://braveaction.org/ua/stories/the-universe-and-human-dignity (дата звернення: 13.09.2025).
Відео з YouTube Прізвище Ініціали. (якщо є). Назва відео. *Назва відеосервісу* : Назва каналу. Дата публікації. URL: (дата звернення:)	Яків Якович Белен-де-Баллю. *YouTube* : ЦНБ Каразінського університету. 30.03.2023. URL: https://www.youtube.com/watch?v=yR32SubmgvE (дата звернення: 13.09.2025).
Законодавчі та нормативні документи	

Окреме видання Назва документу : відомості, що стосуються назви / відомості про відповідальність. Місто : Видавництво, рік. Кількість сторінок.	Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. : відповідає офіц. тексту. Харків : Право, 2016. 82 с. Правова основа діяльності органів державної влади : зб. нормат. актів / упоряд. П. М. Любченко. Харків : ФІНН, 2010. 303 с.
Аналітичний опис Періодичне видання / газета	Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р., № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131. Національна доктрина розвитку освіти : затв. Указом Президента України від 17.04.2002 р., № 347. *Освіта*. 2002. 24 квіт. (№ 14). С. 2-4.
Електронний ресурс Назва документу : відомості, що стосуються назви. *Назва веб-ресурсу.* Дата оновлення ресурсу. URL:/DOI: (дата звернення:)	Про відзначення державними нагородами України працівників Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна : Указ Президента України від 25 січ. 2020 р., № 22/2020. *Президент України Володимир Зеленський* : офіц. інтернет-представництво. 25.01.2020. URL: https://www.president.gov.ua/documents/222020-32049?fbclid=IwAR3YQP-lzacQUVw6qwVSbVtHDLcTCdnQgys7uPYF8lX3U0x6ldVq4LWxN4E (дата звернення: 19.06.2025).
Нормативно-технічні і технічні документи	
Стандарти	
	ISO Guide 33:1989. Uses of certified reference materials. 2000-01-01. Geneva : ISO Central Secretariat, 2000. 30 p. Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107-1:2004. Введ. 2005-04-01. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 22 с.
Патенти	
Патент № Країна. Назва патенту / Прізвище Ініціали. **1**, Прізвище ініціали. **2**, Прізвище Ініціали. **3**… № (Реєстраційний номер у	Пат. 24330 Україна. Спосіб концентрування біологічно активних жиророзчинних вітамінів рослинних соків / Гончаренко М. С., Юрченко О. І., Максименко Г. І., Світланова Н. М. № U 2007 01905 ; заявл. 23.02.07 ; опубл. 25.06.07, Бюл. № 9.

реєстрі системи) ; дата заяви про патент ; дата публікації, Назва видання, №. Кількість сторінок (якщо є).	
Авторські свідоцтва	
Назва свідоцтва / Прізвище Ініціали. **1**, Прізвище ініціали. **2**, Прізвище Ініціали. **3** ; кому належить. № свідоцтва ; дата заяви про свідоцтво ; дата публікації, Назва видання, №. Кількість сторінок.	Деклараційний патент на винахід № 42449 А Україна, МПК B41N3/08. Зволожувальний розчин для плоского офсетного друку / О. В. Мельников, Ю. М. Румянцев, Е. Т. Лазаренко та ін. ; заявник та власник пат. О. В. Мельников. № 2001021388 ; заявл. 28.02.2001 ; опубл. 15.10.2001, Бюл. № 9. 3 с.
Архівні документи	
Назва архіву // Назва організації, де зберігається. Фонд. Опис. Справа. Одиниця зберігання. Кількість аркушів.	Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки // ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія ; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. Діяльність історичної секції при ВУАН та зв'язаних з нею історичних установ Академії в 1929–1930 рр. // Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Ф. X (Всеукраїнська академія наук). Спр. 1686. 30 арк.